

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Tredje behandling af lovforslag nr. L 79:

Forslag til lov om ændring af lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde og Folkeuniversitetet (folkeoplysningsloven) og ophævelse af lov om daghøjskoler m.v. og lov om den fri ungdomsuddannelse samt ændring af lov om refusion af udgifter til uddannelse i forbindelse med aktivering m.m. samt ændring af forskellige love. (Reform for daghøjskolerne, ændrede tilskudsregler for folkeoplysning, betaling for aktiverede i uddannelse, afvikling af den fri ungdomsuddannelse m.v.).

Af undervisningsministeren (Helge Sander, fg.). (FremSAT 30/1 2002. Første behandling 7/2 2002. Betænkning 28/2 2002. Anden behandling 12/3 2002. Ændringsforslag nr. 1-8 af 18/3 2002 til tredje behandling af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs)).

Der var stillet 8 ændringsforslag til tredje behandling af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs).

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Thomas Adelskov (S):

Efter et meget stort antal deputationer til Folketingets Uddannelsesudvalg, efter et enormt antal henvendelser både til undervisningsministeren og til Folketingets Uddannelsesudvalg fra organisationer, grupper og enkeltpersoner ud over hele landet om det her forslag lykkedes det nu i sidste time, i sidste øjeblik at få ministeren til at foretage nogle enkelte små ændringer, der betyder, at noget af det administrative kaos, som dette lovforslag indebærer, vil blive lettet en smule.

Men samlet set står tilbage, at undervisningsministeren gang på gang har måttet ændre i sit oprindelige forslag, og det undrer os, at det ikke har fået ministeren til med baggrund også i de henvendelser, der er kommet fra liberale organisationer ud over det ganske land, at trække forslaget eller udsætte den endelige behandling.

Jeg skal sige, at Socialdemokratiet kan støtte de ændringsforslag, der ligger, men samlet ændrer det ikke ved den brugerbetaling og det administrative kaos, man pålægger kommuner og folkeoplysende organisationer over det ganske

land, og det betyder, at vi stemmer imod ved den endelige behandling af lovforslaget.

Første næstformand (Svend Auken):

Er der flere, der begærer ordet ved forhandling om ændringsforslagene?

Kl. 11.05

Marianne Jelled (RV):

Uanset de ændringsforslag, ministeren har stillet løbende gennem lovbehandlingen, som Det Radikale Venstre kan stemme for, fordi de trods alt er bedre end ingen ændringsforslag på de områder, er dette et meget, meget sigende eksempel på, at denne lovgivning må ende med at blive karakteriseret som lovsjusk.

Det er dybt beklageligt, at det ikke er respekteret fra ministerens og regeringens side, at den type meget omfattende ændringer kræver en langt bedre forberedelse med involvering af ikke mindst kommunerne, som skal administrere loven.

Vi stemmer altså for ændringsforslagene, men imod lovforslaget ved tredjebehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-8 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes herefter til forhandling.

Forhandling

Thomas Adelskov (S):

Vi står nu ved tredjebehandlingen af dette lovforslag, der jo i realiteten betyder, at man ud over det ganske land vil lukke en lang række daghøjskoler.

Regeringen har ikke ønsket at påtage sig ansvaret for lukning af daghøjskolerne og har i stedet for fremsat et forslag, der betyder, at man kommunaliserer daghøjskolerne uden dog at lade pengene følge med ud til de kommuner, som i dag driver daghøjskolevirksomheden.

Det vil sammen med skattestopet og regeringens stramme økonomiske udmelding over for kommunerne få den konsekvens, at daghøj-

skoler over det ganske land må lukke. Og det betyder igen, at en lang række mennesker i dette land, primært mennesker med meget kort uddannelse eller ingen uddannelse bag sig, vil miste en uddannelsesmulighed.

Det samme er tilfældet, når det drejer sig om den fri ungdomsuddannelse, som forslaget også indbefatter nedlæggelsen af. Her er der tale om et tilbud til unge mennesker, som ikke har kunnet finde vej gennem det etablerede uddannelsessystem. Denne uddannelse afskaffes, uden at regeringen og flertallet i Folketinget anviser alternative veje for den store gruppe unge mennesker, det drejer sig om.

Endelig, som den sidste del af lovforslaget, betyder det, at vi nu fra den 1. januar vil se en fordobling af brugerbetaling på landets aftenskoler og en lukning af en lang række aftenskoler og nedlæggelse af aftenskolehold ud over hele landet, specielt i de mindre bysamfund og mindre kommuner.

Det er alt i alt et forslag, der ved førstebehandling blev fremlagt som en del af regeringens plan for at skaffe finansiering til bl.a. skattestopet. Vi er i en situation, hvor det er tydeligt for enhver, at det er de svageste på uddannelsesmarkedet, der må betale, og det er brugerne af folkeoplysning, som nu må se en fordobling af brugerbetalingen, der må betale; alt sammen af hensyn til at forsvare det hellige skattestop.

Socialdemokratiet fastholder på trods af de små forbedringer, der er kommet under behandlingen i Folketinget og udvalget, at vi stemmer imod dette forslag, som entydigt pålægger ekstraudgifter til den ganske almindelige danske borger begrundet i hele skattestopet.

Aage Frandsen (SF):

Det er en mærkedag i folkeoplysningens historie, en mærkedag i retning af, at man nu bringer folkeoplysningen mange år tilbage. Vi skal mange år tilbage for at finde en situation, hvor folkeoplysningen har haft så ringe vilkår, som den vil få i de kommende år.

Med en forøgelse af brugerbetalingen på op til det dobbelte i forhold til det, vi kender i øjeblikket, vil det betyde, at en række mennesker, som netop har glæde af folkeoplysningen, i fremtiden ikke vil have råd til det. Det er klart, der er mennesker, der godt kan betale lidt mere for at gå på nogle aftenskolekurser, men der er nogle, som ikke vil have råd til denne ekstra be-

taling, og det er derfor, at det virkelig er et alvorligt slag for folkeoplysningen.

Ikke mindst i yderområder i Danmark vil der ikke være mulighed for at oprette aftenskoler, og det vil sige, at så vil der være mennesker, som ikke engang får tilbuddet – det er ikke bare det, at de ikke har råd til det, men de får ikke engang tilbuddet.

Kl. 11.10

Når det drejer sig om mennesker, som har forskellige handicap, er der godt nok sket en forbedring undervejs i forhold til den voldsomme forringelse, der var tale om. Men der er jo under alle omstændigheder tale om, at man også fordobler eller næsten fordobler prisen for deres vedkommende.

Derfor er det, der sker med vedtagelsen af dette lovforslag om folkeoplysning, at vi ikke længere kan genkende den måde, vi har kendt folkeoplysning på gennem årtier.

Med de ændringer, der sker på daghøjskoleområdet, vil man givetvis i løbet af meget kort tid se en udvikling i retning af, at mange daghøjskoler, ikke mindst de daghøjskoler, som har haft specielle tilbud til forskellige grupper af mennesker, må lukke, fordi kommunerne i fremtiden vil være nødt til at vurdere, om de har råd til at have det tilbud, som daghøjskolerne er, eller om det i stedet for er muligt at tilbyde nogle bestemte beskæftigelsesprojekter. Og mange kommuner vil af økonomiske grunde og ikke ud fra nogle uddannelsesmæssige grunde vælge den billigste løsning.

Derfor vil vi se, at kommunerne – det vil formentlig yderligere blive understreget, når man har gennemført kommuneforhandlingerne om et par måneder – ikke længere har råd til det, og derfor vil vi se, at masser af daghøjskoler vil lukke, og at det indhold, der vil være i daghøjskolerne, intet har at gøre med det, der var ideen med daghøjskolerne, nemlig at det er højskoler, som underviser om dagen.

Endelig vil det sidste element, nemlig det med den fri ungdomsuddannelse, betyde, at en række unge mennesker, som har valgt den fri ungdomsuddannelse, fordi den fri ungdomsuddannelse giver mulighed for ved selvvalg at finde den måde, de gerne vil have sin uddannelse på, ved at de selv strikker den sammen, ikke mere kan vælge dette.

Og i en tid, hvor man taler om, at det er vigtigt, at unge mennesker tager ansvar for deres egen uddannelse, er det jo grotesk, at den fri ungdomsuddannelse skal lukke – den fri ung-

domsuddannelse, som er en uddannelse, der i langt højere grad end andre ungdomsuddannelser netop giver mulighed for, at unge selv tager stilling til, hvilke elementer der skal ligge i deres uddannelse. Det er en uddannelse, hvor man kombinerer forskellige ting, kreative, boglige og praktiske ting, ud fra den enkeltes ønsker og muligheder.

I forbindelse med regeringens 100-dages-jubilæum udgav man et lille skrift, hvor man fremhævede, at det havde man så gennemført i de 100 dage. Denne lov er ikke med i 100-dageskataloget. Den var heller ikke med, da man kom med programmet for de første 100 dage, og så er den selvfølgelig heller ikke med nu.

Derfor vil jeg godt spørge Venstres ordfører: Hvorfor tog man ikke de her to lovforslag, L 78 og L 79, med, da man sagde, hvad man ville lave de første 100 dage? Så kunne man også have haft dem på pralelisten, når man skulle sige, hvad man havde gennemført. Det ville da være meget logisk, for man har jo fremsat forslagene.

Derfor synes jeg, det er relevant at få at vide: Hvorfor var de ikke med i 100-dages-programmet, når en række andre ting, småt og stort, som regeringen er kommet med, var med? Det håber jeg Venstres ordfører vil svare på.

Som sagt, vi afviser forslaget.

Marianne Jelved (RV):

Denne dag, den 19. marts 2002, er en usigelig trist dag. Jeg havde ikke forestillet mig, at Det Radikale Venstre og partiet Venstre i den grad skulle være uenige om folkeoplysning. Jeg havde ikke troet, at der kunne være uenighed mellem de to partier om, at demokratiet forudsætter oplyste borgere.

Det nærmer sig en grundlæggende rettighed i det danske folkestyres ånd, at borgerne kan samles frit – og at man fra Folketingets side støtter denne aktivitet – for at blive klogere på den verden, som forandrer sig hurtigere og hurtigere, og som giver anledning til mange eksistencielle spørgsmål for mange borgere.

Det er ualmindelig trist, og det triste består i og understreges endog af, at begrundelsen for disse besparelser er at finansiere et skattestop, et skattestop, der er uden perspektiv for fremtiden.

Kl. 11.15

Den fri ungdomsuddannelse nedlægges. Der er ikke nye eller andre alternativer til den mulighed for unge, der ellers er faldet ud af uddannelsessystemet, som vi kender det.

Daghøjskolerne centraliseres til de store byer i bedste fald, og de mister deres uddannelsesprofil.

Folkeoplysningen behandles med en usædvanlig brutalitet med besparelseskra v i størrelsesordenen 50 pct. Det indskrænker borgernes frie valg, og det har en meget tydelig social slagside. De mennesker, der har mindst økonomi til rådighed, er dem, der rammes hårdest.

De handicapgrupper, som har haft aftenskolerne som en del af deres faste holdepunkt og struktur i hverdagen og faktisk deres eneste mulighed for at mødes med andre og prøve at forstå verden og sig selv og deres vilkår bedre, rammes. Uanset de ændringsforslag, regeringen har stillet, så taler vi om meget barske forholdelser for de grupper, vi normalt er enige om skal gives en særlig håndsækning for at kompensere for de handicap, som de har af forskellig karakter.

Folkeuniversiteterne vil lukke hen over land og rige. Den institution og det forum, som har som sit fornemste formål at formidle forskning og nye forskningsresultater på en bred og folkelig måde, fjernes stort set hen over land og rige. Der er givet masser af beskrivelser af konsekvenserne fra forskellige folkeuniversiteter landet over. Det har ikke regeringens interesse.

Det her hænger ikke sammen; det er brutalt, det er perspektivløst, og det kræver en særlig opposition at bemægtige sig den dagsorden og sikre, at der sker en genopretning, som er markant på det her område, når lejlighed byder sig.

Det værste er i virkeligheden, at dette forslag og konsekvenserne af det er der ikke én vælger, der har forudset før valget. Jeg har ikke hørt nogen Venstreledere eller Venstrekandidater eller Konservative kandidater eller kandidater fra Dansk Folkeparti annoncere disse initiativer, denne brutalitet under valgkampen. Men det kan jeg sådan set godt forstå ingen har ønsket. Så tror jeg også, at valget havde fået en anden drejning.

Det er trist, det er sørgeligt, og det er næsten ubeskriveligt, at vi skal gennemføre den slags i det danske Folketing.

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Viden er magt, og den her regering ønsker ikke, at andre end den selv har magten. Derfor skærer den ned på vidensniveauet i det her samfund.

Der er masser af flotte ord fra Venstre regeringen om videnssamfundet og om, at vi skal udvikle videnssamfundet, men det eneste, Venstre-

regeringen i virkeligheden gør, er at skære ned på videnssamfundet. Det er, hvad enten det er på universiteterne, på andre videregående uddannelser, eller om det er inden for det område, vi behandler her i dag.

Vi har at gøre med en regering, som sætter skattestoppet højere end viden, som sætter skattestoppet højere end det, der er Danmarks eneste råstof, nemlig uddannelse. Jeg ved ikke, hvordan regeringen har tænkt sig i fremtiden at finansiere et velfærdssamfund, et velfærdssamfund, der i dag bygger på viden. Hvad er regeringens bud på, hvad vores samfund skal bygge på i fremtiden, hvis det ikke er viden?

Til det om aftenskolerne: Jamen ikke kun sætter man generelt brugerbetalingen op, man går også ind og laver central styring af, hvilke kurser der skal udbydes. Det mener jeg er et udtryk for en klar ensretning, som jeg ikke kan få til at stemme overens med Venstres valgparole om frit valg. Hvor er det frie valg henne, hvis det er Venstre og andre politikere, der skal sidde og diktere, hvad det er, folk skal lære?

Jeg synes, at den fri ungdomsuddannelse er et andet eksempel på, at Venstre i virkeligheden ikke er særlig meget for frit valg og ikke er særlig meget for at sætte eleven eller individet i centrum.

Kl. 11.20

Den fri ungdomsuddannelse har været en kæmpesucces. Den har formået at samle op på en gruppe unge, som uddannelsessystemet ellers ikke har kunnet integrere. Men Venstre vil af med alt det alternative, af med alt det skæve, af med alt det, der ikke lige passer ind i deres kasser, af med alt det, der ikke lige passer ind i det samfund, som Venstre ønsker at skabe.

Der er så ikke noget frit valg, der er kun frit valg, hvis man kører ud fra de baner, som Venstre sætter op. Det er en klar ensretning, og Venstre laver en klar magtcentralisering, en klar videnscentralisering med det forslag, der ligger på bordet her i dag.

Desuden går Venstre ind og skærer på daghøjskolerne og på aftenskolerne og på folkeuniversiteterne, områder, der i høj grad bliver brugt af unge, som aldrig kom i gang med en uddannelse, uddannelser, som i høj grad bliver brugt af folk, som er blevet skubbet uden for arbejdsmarkedet, og som ønsker at omskole sig eller komme i gang med en uddannelse igen eller finde ud af, hvad deres plads i det her samfund kan blive.

Regeringen går altså ind og prioriterer et skattestop, der primært er til gavn for de rigeste i det her samfund, højere end at sikre, at folk, der er blevet presset uden for det her samfund, kan komme ind i samfundet igen.

Jeg synes, det siger noget om regeringens klasseprofil. Jeg synes, det her er en sørgelig dag. Det her kommer til at gå hårdt ud over ældre og handicappede, som bruger folkeoplysning, som bruger aftenskolerne, men som i fremtiden får fordoblet brugerbetaling. Det kommer til at gå ud over de arbejdsløse, som måtte ønske at omskole sig, og det kommer til at gå ud over den gruppe unge, som ikke passer ind i Venstres kasser.

Jeg synes, det er sørgeligt, og jeg vil meget gerne beklage, at det her lovforslag formodentlig om et øjeblik bliver vedtaget.

Bodil Kornbek (KRF):

Vedtagelsen af dette lovforslag, om end der er kommet nogle ændringer, vi kan sige ja til, er og bliver en trist sag.

Folkeoplysningen vil ændre sig markant med dette forslag, ikke bare de indholdsmæssige og økonomiske muligheder, men også de geografiske muligheder bliver i den grad berørt af dette. Der er tale om en forringelse, for der vil nu være borgere, som ikke længere finder det økonomisk muligt at deltage, og der vil være borgere, som, om end de har lyst, ikke længere kan deltage, fordi der ikke længere vil være noget lige dér, hvor de bor. Det folkeoplysende islæt er i tilbagekredt i dag.

Folkeuniversiteter, som jo har betydet et løft for enkelte borgere, og som også har været kompetenceudviklende, begrænses også. Der bliver tale om lukning. Lige meget om man vil tro det eller ej, er og bliver det en realitet.

Man kunne også nævne et område som daghøjskoleområdet; her betyder det også en forringelse. Daghøjskolerne har jo netop været tilbud, som har været mangfoldige både med hensyn til indhold og i forhold til de muligheder, der har været for de enkelte deltagere på disse skoler.

Daghøjskoler har jo ikke været varmestuer eller opbevaring, men har netop været en mulighed for at kvalificere sig og komme videre. Det har betydet et løft for unge, som har ønsket at målrette deres uddannelse i forhold til f.eks. at blive designer; det har betydet noget for ordblinde, som via den forberedende voksenuddannelse kunne komme videre i et mere kompetencegivende system. De muligheder bliver i den

grad forringet nu, og det bliver et tilbageslag for den enkelte borger.

Vi kunne også tage fat om den fri ungdomsuddannelse. Der er blevet sagt utrolig meget. Det er for nem en løsning for regeringen at tro, at de unge, der før har valgt en fri ungdomsuddannelse, nu bare vil vælge de muligheder, der er, for det gør de ikke. Man må også se på historien og på, hvorfor den fri ungdomsuddannelse kom i sin tid. Det var jo netop, fordi de ikke valgte de kompetencegivende uddannelser. Og lige meget om man taler om fleksibilitet og om, at nu skal vi have bedre vejledning, så vil de ikke bare vælge det, som regeringen tror. Det er naivitet at tro, at det er sådan, det skal gøres.

Jeg må bare konstatere om det her lovforslag, som jo med beklagelse bliver vedtaget, at alt det, der ikke er kompetencegivende, alt det, der ikke bare lige kan måles eller komme på nettet med nogle karakterer om, hvor det ene og det andet ligger, kan man bare ikke bruge, det bryder regeringen sig ikke om. Derfor ser vi dette lovforslag, der er blevet hastet igennem – det kan man også se på alle de ændringer, der er – som en skidt måde at arbejde på. Det er åbenbart det valg, regeringen har gjort, men jeg synes ikke, at det er kvalitet på højt niveau.

Kl. 11.25

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Thomas Adelskov ... (*Afbrydelse af Thomas Adelskov*)... Ministeren har ikke bedt om ordet.

Thomas Adelskov (S):

Det er dog fuldstændig utroligt at opleve den magtarrogance, der er til stede ved behandlingen af det her lovforslag og i øvrigt andre lovforslag.

Ministeren går ikke op og svarer på de indvendinger, der kommer fra Folketingets medlemmer, Venstres ordfører går ikke op, De Konservative ordfører går ikke op, og Dansk Folkepartis ordfører går ikke op. Politik er åbenbart blevet noget, som forhandles og diskuteres imellem tre partier i Folketinget, nemlig Dansk Folkeparti, Venstre og De Konservative, i små lukkede lokaler en mørk aften, og så træffer man beslutningerne dér.

Der er jo med det her forslag tale om decideret lovsjusk. Vi har prøvet at spørge til, hvor mange hold man regner med fra regeringens side bliver nedlagt ud over det ganske land på aftenskolerne. Vi har fået svaret tilbage: Det ved

vi ikke, vi regner bare med at spare penge. Vi har prøvet at spørge til, hvor mange små lokale folkeoplysende organisationer regeringen regner med må lukke på grund af det her forslag. Vi får svaret: Det ved vi ikke, men vi ved godt, at hold må lukke ud over det ganske land.

Folkeoplysende organisationer og handicaporganisationer har været inde og diskutere med Uddannelsesudvalget og ministeren og godtgjort, at dette får konsekvenser for nogle af de allersvageste grupper i vores samfund, og så melder regeringen ud og siger: Nå, men nu hjælper vi dem og lægger lige 60 mio. kr. oveni.

Men det, der i realiteten sker, er, at regeringen og Folketinget med vedtagelsen af det her forslag siger til mennesker, som er på førtidspension: Vi synes, det er i orden, at hvis I har lyst til at mødes og modtage undervisning, skal I fra næste år betale det dobbelte af, hvad I betaler i dag.

Det er, hvad det her lovforslag betyder, og man sidder nu fra regeringens side fuldstændigt tavs og overhører den kritik, der rejses. Man vil ikke engang gå op og forholde sig til de ændringsforslag, som man selv har måttet stille i sidste øjeblik, eller forholde sig til de henvendelser, som yderligere er kommet fra organisationer og folk ude omkring i det ganske land. Det er helt utroligt, at vi ikke kan få nogen fornuftige svar.

Det her handler om, at man har skullet finde nogle besparelser til at gennemføre et skattestop og lettelser for generationsskiftet, altså til vennerne ude i erhvervslivet, og man tromler hen over ganske almindelige mennesker, 1,5 millioner danske borgere, der årlig benytter sig af folkeoplysning, og man sidder nu bare med korslagte arme og vil ikke engang tage debatten. Det er skammeligt.

Henrik Sass Larsen (S):

Jeg synes også, som hr. Thomas Adelskov sagde, at det er forbløffende. Vi har at gøre med et parti, Venstre, som sidder i regering, hvor flere ministre har udgivet bøger og beskrevet, hvor vigtigt det er med det folkeoplysende, som har en historisk tradition i forhold til de her ting. Konsekvenserne af det her forslag er jo, at store dele af folkeoplysningen i Danmark kommer til at ligge brak. Det er da helt utroligt, at man ikke vil gå ind i en substantiel debat om det og ikke engang tør komme herop og tage debatten. Det synes jeg er helt utroligt.

Jeg ved ikke, om det er gået op for de 1,5 millioner brugere af aftenskolerne hvert eneste år,

at det her rent faktisk for mange af dem vil betyde, at de ikke længere vil have råd til at kunne deltage i de her kurser, at de ikke længere vil have mulighed for det, fordi der ikke er økonomisk formåen til det.

Vi har lige fået en undersøgelse, hvor det viser sig, at gennemsnitsdanskere kommer til at bruge 8 år af sit liv på at sidde og se tv. Så har vi da ikke behov for at styrke, at folk bliver siddende hjemme i sofaen og ser tv. Så var det måske nogle af de andre ting, vi havde behov for at få styrket. Det her går i den stik modsatte retning, og det synes jeg er helt utroligt.

Til en regering, som stiller sig op og siger, at det vigtigste formål for dem er et skattestop, er der at sige: Ja, tak skal du have, det er da brugerbetaling, så det klodser det her, når man lige pludselig får fordoblet, hvad folk tidligere har betalt. Jeg mener, det er jo ikke alle mennesker i det her land, der har brug for nye hofter. Der er også nogle, der har brug for at få et eller andet ind mellem ørerne, og derfor ville det da være rart, hvis regeringen bare havde nogen svar på, hvad det rent faktisk er, de foretager sig i denne her forbindelse.

Skulle der være en enkelt repræsentant for Dansk Folkeparti, som er i stand til at gå op og argumentere i dag, så kunne man jo spørge til Dansk Folkepartis nyvalgte profil i forhold til de svageste stillede: Hvad med de svageste mennesker, som går ud på daghøjskolerne og får mulighed for at få undervisning dér, hvad skal de nu gøre, hvor skal de nu gå hen, hvor skal de få deres uddannelse henne? Bare som et spørgsmål til Dansk Folkeparti nu, hvor man sidder og lægger automatstemmer til det.

Kl. 11.30

Aage Frandsen (SF):

Et parlament er et sted, hvor man diskuterer, drøfter tingene, hvor forskellige synspunkter krydser klinger, og hvor man til sidst, efter at man har diskuteret, deler sig efter anskuelser.

Men det, der er karakteristisk i øjeblikket for dette parlament, er, at de partier, der repræsenterer flertallet, ikke er interesserede i at diskutere med os andre. Man er ikke interesseret i at konfrontere sine synspunkter med vore synspunkter, man holder bare mund. Man ved, at hvis man går op og siger noget, så risikerer man, at vi andre kommer op og spørger om noget. Det skal man ikke udsætte sig for, så derfor bliver man siddende eller stående, fordi man ikke vil diskutere med os.

Og det er jo sørgeligt. Et er, at man gennemfører sine ting, det må man selvfølgelig gøre, når man har et flertal, og det er også klart, at det er legitimt at lave forlig, at et flertal kan lave forlig imod et mindretal, men det afgørende er da, at man vil diskutere det bagefter med det, som er mindretallet.

Jeg stillede Venstres ordfører – og det var så i et håb om, at Venstres ordfører ville sige noget – et spørgsmål om, hvorfor det her lovforslag ikke er med i 100-dages-programmet. Når jeg stillede spørgsmålet, var det jo ikke, fordi jeg ikke kender svaret, for jeg kender svaret. Det er, fordi det ikke var noget, Venstre havde lovet i valgkampen. Man havde intet sagt om det her i valgkampen, det er derfor, det ikke er med i 100-dages-programmet. Og formentlig har regeringen heller ikke på det tidspunkt tænkt på, at man ville gennemføre L 79. For jeg tror da ikke, at det kan være Venstres politik, vel heller ikke Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti, at man skal gennemføre det her. Næ, det er, fordi man skal have finansieret skattestoppet. Det er selvfølgelig derfor, at det kommer, og det kommer først senere, det er jo ikke med fra starten.

Derfor er det her udtryk for, at for Venstre, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti går skattestoppet forud for brugerbetaling. Det vil sige, at de velstillede får et skattestop, til gengæld får de mennesker, som benytter forskellige tilbud, en brugerbetaling. Det gælder så også i det her tilfælde, at pensionister, der vil benytte sig af folkeoplysning, skal betale mere, handicappede, der vil benytte sig af folkeoplysning, skal betale mere, cirka det dobbelte i begge tilfælde, og i det hele taget, at alle mennesker, der vil benytte sig af folkeoplysning, skal betale cirka det dobbelte af det hidtidige. Det er prisen for skattestoppet, og det er det, som disse partier har valgt.

Derfor er det her også udtryk for, at Venstre måske nu endeligt – det har været undervejs i en del år – bekender sig til højskolelæring. Det har vi haft på fornemmelsen længe, men nu bliver det i hvert fald stadfæstet, og man understreger, at det, man vil give penge til, er det, der formelt er kompetencegivende, nemlig det, som er eksamensgivende. Det er det synspunkt, som Venstre nu endeligt slår ind på. Det har været undervejs længe, men nu bliver det bekræftet.

Det er også et eksempel på, at Systemdanmark er Venstres Danmark. Man taler så meget om frihed, men det gælder ikke, når det drejer

sig om retten til uddannelse. Det gælder slet ikke, når det drejer sig om at benytte en fri ungdomsuddannelse. Der gælder ingen frihed, der gælder systemet, fordi systemet, nemlig det, som kan være arbejdsmarkedets parter eller Folketinget eller Finansministeriet, er det, der skal bestemme, hvilken type uddannelserne skal være.

Så det, vi ser i dag, er en bekræftelse af, at Venstre har sagt farvel til folkeoplysningstænkningen og hundrede procent ja til handelshøjskole-tænkningen, et nej til Frihedsdanmark, men et ja til Systemdanmark. Kan det da ikke få Venstre til at reagere?

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Man kan jo ikke lade være at spørge sig selv, om vi overhovedet har en regering. Har vi det? Til Venstre og De Konservative: Er der en regering til stede, har vi sådan en i Danmark overhovedet?

Normalt er det vel sådan, at regeringen netop går ind og diskuterer og fremlægger visioner. Det gør denne her regering ikke, og derfor kan man jo undre sig over, om det, der i virkeligheden er problemet, er fravær af debat og fravær af regering.

Det er nogle meget principielle forslag, vi diskuterer her i dag. Det er meget principielt og var det også engang for Venstre, som jo i virkeligheden har stået fadder til folkeoplysningen. Man gør op med ideen om livslang læring i det her forslag. Man indfører massiv brugerbetaling. Man lukker tre fjerdedele af daghøjskolerne. Man lukker størstedelen af folkeuniversiteterne, og man lukker hele den fri ungdomsuddannelse.

Venstre skabte folkeoplysningen. I dag kan Venstre tydeligvis kun med kompetencer og kasser og systemer, eller hvad? Hvad er Venstres vision? Hvad er det, Venstre gerne vil sætte i stedet for de her ganske udmærkede ting? For der må da være en vision. Eller er problemet, at vi ikke har en regering?

Kl. 11.35

Marianne Jelved (RV):

Jeg tror, at de fleste, for ikke at sige alle – jeg tror faktisk, at alle folketingsmedlemmer kender Hal Kochs bog »Hvad er Demokrati?«, som kom i 1945. Deri gør Hal Koch jo meget ud af at beskrive demokratiet som ikke bare et spørgsmål om at have et flertal, men også som en måde at være sammen på, at løse konflikter, skabe enighed og

kompromisser. Han har et meget fint eksempel med en kommunalbestyrelse, der har et fast flertal. Og jeg tror, at det er dér, han kalder det et flertalsdiktatur, såfremt det flertal ikke i sin måde at agere på og bruge sit flertal på tager hensyn til mindretallet og involverer mindretallets argumentation. Kort sagt: Argumentation tæller i et demokrati, som Hal Koch har beskrevet det.

Det gør det ikke mere, kan jeg høre. Der er ingen argumentation. Der er en kold og gold stemmeafgivning. Man behøver ikke argumenter.

Hvad er perspektivet ved denne lovgivning? Hvad er visionen for Venstre og De Konservative og Dansk Folkeparti med denne lovgivning? Hvad er ideen med denne lovgivning? Det kan vi ikke få svar på.

Så vil jeg sige til alle danske vælgere: Der kommer en tid efter denne. Og den kommer allerede til efteråret med finansloven for 2003. Der er der også dekretet skattestop. Der vil vi også blive udsat for store overraskelser i form af besparelser på områder, som vi måske i dag ikke kender. Men alle, der er optaget af folkeoplysningssagen, skal ikke tro, at denne sag er færdig med vedtagelsen af dette forslag. Der er en kamp at kæmpe; der er et pres at lægge, også når vi skal lave finanslov for 2003.

Så jeg anmoder om, råber om, at kampen ikke lægges død nu ved vedtagelsen af dette lovforslag ved tredjebehandlingen. Der er tid efter denne.

Helge Adam Møller (KF):

Se, jeg er faktisk en af de 1,5 millioner danskere, som regeringen tromler hen over med det her lovforslag for nu at bruge hr. Adelskovs udtryk fra forleden dag og fra for lidt siden. Jeg er nemlig en af dem, der ofte og gennem mange år systematisk har benyttet aftenskolerne, indimellem FOF og indimellem LOF og en enkelt gang AOF ved et maskinskrivningskursus. Og det har jeg været glad for. Men jeg indrømmer, at jeg aldrig helt har forstået, hvorfor jeg og mange andre, som havde god råd, skulle have en meget lille og beskeden brugerbetaling.

Jeg synes faktisk, det er rimeligt, at man i større omfang betaler for noget, specielt når det er mere eller mindre hobbyprægede fag. De fleste af os synes jo, at det er fint nok, at vi betaler for at gå i biografen, til koncert eller andre ting, som vi selv vælger. Og man skal huske, at når der er 1,5 millioner, der deltager i det her, så er der altså 4 millioner, som ikke deltager, men

som over deres skattebillet betaler for, at bl.a. jeg og andre folketingsmedlemmer med en meget stor løn kan få et kæmpe tilskud for at gå til spændende kurser.

Og lad mig nævne bare nogle af de ting, de tilbyder. Nu tager jeg et enkelt oplysningsbureau's nyligt udkomne plan. Det er her i København og Amager. Det er spændende ting. Jeg nævner nogle af fagene: babytøj, ballstick, blomsterdekorationer, Bordeaux og Bourgogne, funkdance, gastronomi, harmonika, kinesisk køkken, navigation, pelsauktioner, showdance og Toscana vinrejse. Så er der nogle, der kan sige: Nej, det er nok lidt specielt, det, jeg har valgt ud. O.k., man kan da også gå til dekupage, frontpage hjemmesider, naturkosmetik, Provence, square dance, vin og egyptologi. Det er svært at sige.

Jeg synes, det er godt og fint, at der er en bunke mennesker, der går til det og en række af de andre fag, men helt ærligt synes jeg, det er rimeligt, at man betaler lidt mere for det. For det giver jo forudsætningen for det, der er ideen. Og det er så svar til fru Marianne Jelveds spørgsmål: Hvad er ideen og visionen ved det her?

Kl. 11.40

Ideen og visionen ved det her og en række andre af de forslag, regeringen er kommet med, er jo at sikre, at hver enkelt dansker år efter år efter år betaler lidt mindre i skat end under den tidligere regering og derved selv har mulighed for at disponere: Hvor er det, jeg og min familie vil bruge vores penge? Er det først og fremmest på denne slags spændende kurser? Eller er det på noget helt andet eller tredje?

Da vi tidligere levede i det store behandlersamfund, konfiskerede staten det hele og delte ud med rund hånd, og så afgjorde de, hvad jeg og min familie skulle bruge. Jeg vil godt have ansvaret tilbage til den enkelte dansker. Derfor dette forslag.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg vil godt takke hr. Helge Adam Møller for en tilkendegivelse af, hvad der er Det Konservative Folkepartis eller i hvert tilfælde hr. Helge Adam Møllers synspunkt. Det er jo rart at vide.

Jeg ved ikke, om hr. Helge Adam Møller er klar over, at der ud over hr. Møller også er andre, der deltager, og at der også er andre fag end dem, som hr. Møller refererer til. Ministeren kunne under alle omstændigheder godt have defineret det snævre, men det har man ikke be-

nyttet sig af, samt sagt, at det f.eks. drejer sig om, at man også fordobler prisen for pensionister – de har meget glæde af et skattestop, kan jeg forstå – og også for handicappede af forskellige typer; de har åbenbart også meget glæde af skattestoppet.

Det indebærer, at man ændrer forholdene på daghøjskolerne, så man regner med, at de lukker i fremtiden, og at man nedlægger den fri ungdomsuddannelse.

Så altså ud over den lille flig, som hr. Helge Adam Møller og måske også andre, der er velstillede, benytter sig af, så er der en masse andre ting, der ligger i det lovforslag, som i høj grad rammer de mennesker, som ingen uddannelse har. Og hvis man vil forfølge det synspunkt, som hr. Helge Adam Møller har, med, at der er nogle mennesker, der har råd, jamen så gennemfør dog det i stedet for at lade det gå ud over en hel masse andre mennesker og lade det gå ud over nogle grupper, som ingen uddannelse har i forvejen.

(Kort bemærkning).

Thomas Adelskov (S):

Jeg vil godt takke hr. Helge Adam Møller for at være én blandt flertallet i Folketingssalen, der står ved sin stemmeafgivning om et kort øjeblik. For regeringen, for Dansk Folkeparti, Venstre og De Konservative i øvrigt må vi jo tage det som udtryk for, at den, der tier, samtykker. Og det betyder jo, at regeringen anerkender de argumenter, som er kommet heroppe fra talerstolen. Det betyder jo, at Dansk Folkeparti anerkender, at det, man er i gang med nu, er at indføre brugerbetaling for nogle ganske almindelige mennesker og nogle grupper i det danske samfund, som kommer til at finansiere det her skattestop.

Hr. Helge Adam Møller nævner nogle kursusformer, som han ikke er særlig begejstret for. Så skal jeg sige til hr. Helge Adam Møller, at i dag er der rent faktisk mulighed for, at hr. Helge Adam Møller henvender sig til undervisningsministeren og siger: De her kurser vil jeg godt have fjernet fra tilskudslisten! Og så kan ministeren fjerne kurser fra tilskudslisten, altså sikre, at man ikke får tilskud til de bestemte kurser, hvad enten det er square dance eller hvad ellers, hr. Helge Adam Møller er imod.

Jeg kunne nævne andre kursusformer, som jeg gerne ser man giver bevillinger til: edb, edb for pensionister, bevægelsesundervisning for astmatikere osv. Og det er jo ikke en lille brugerbetalingsforøgelse, der er tale om. Der er jo tale

om, at prisen på mange kurser stiger fra 700 kr. til 1.400 kr. eller mere med det her lovforslag.

Så der er jo tale om, at en masse mennesker, der ikke har hr. Helge Adam Møllers løn, kommer til at skulle finansiere deres aftenskole og undervisningstilbud på en helt anden og meget dyrere måde, eller – og det er jo nok det, jeg frygter der er konsekvensen – simpelt hen lader være med at deltage i folkeoplysende aktiviteter. De bliver hjemme. Og så mister vi ude i lokal-samfundene det enormt givtige, der er i, at mennesker kan mødes om undervisning og modtage undervisning i et socialt fællesskab uanset social stand og økonomi.

(Kort bemærkning).

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Jeg synes, det er helt fantastisk frækt, at hr. Helge Adam Møller tillader sig at bruge sig selv som eksempel. Jeg vil gerne spørge hr. Helge Adam Møller, hvor mange mennesker i Danmark, der har samme løn eller højere løn end hr. Helge Adam Møller.

Det er jo sådan, at når man indfører brugerbetaling, så går det ud over dem i samfundet, som har mindst, over dem, som skal vende hver krone for at få tingene til at hænge sammen. Det er jo dem, brugerbetalingen går ud over.

Kl. 11.45

Så er det da meget fint, at hr. Helge Adam Møller ønsker, at de mennesker skal betale mindre i skat. Vi ved bare, at det skattestop, som regeringen har gennemført, primært kommer de rigeste til gavn. Det vil sige, at der altså ikke er nogen sammenhæng mellem det, at man ønsker brugerbetaling, og det, at man så samtidig laver skattelettelser. Der er ikke nogen sammenhæng. Det betyder ikke, at den, som tjener mindst i Danmark, får flere penge til den her brugerbetaling på aftenskolerne.

Så vil jeg gerne sige til den her brugerbetaling: Jamen hvad med den fri ungdomsuddannelse, hvad med daghøjskolerne? Tre fjerdedele af daghøjskolerne lukker ganske simpelt. Hvordan giver det folk mulighed for at betale for deres egen uddannelse? Den bliver jo slagtet, den er der jo ikke længere, der er ikke noget at betale for. Den fri ungdomsuddannelse lukker man helt, så der er jo heller ikke noget med brugerbetaling der, det lukker bare.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Ja, jeg vil også gerne have lov at kvittere for hr. Helge Adam Møllers mod til at gå op og forsvarere denne uforsvarlige sag.

Det er 1½ år siden, der blev gennemført en omfattende ændring af loven om folkeoplysning, og hvis det er indskrænkningerne af fagmulighederne, der er ideen, så synes jeg, man skulle bruge loven og indskrænke fagmulighederne eller emnemulighederne.

Der er også sket stramninger af den fri ungdomsuddannelse sidste forår med virkning her fra januar 2002, og som tyv om natten afskaffer man den mulighed, selv om unge og uddannelsesstederne har forventet og har god forventning og ret til forventning om, at den fortsætter, eftersom der lige er ændret ved loven.

Der sker en centralisering af folkeoplysningen fra de tyndtbefolkede områder til de tættere befolkede områder. Det giver faktisk mange problemer for de mennesker, som ikke har bil, og for de mennesker, som ikke har andet end folkepensionen og deres ATP af leve af. De skal altså, hvis de skal gå på aftenskole, flytte sig til større byområder. Det tror vi ikke lader sig gøre. Der er ikke de transportmuligheder, der gør, at det bliver en realistisk foranstaltning.

Og det, man ikke skal glemme, er, at aftenskolefunktionen er rammen og grundlaget for, at mange mennesker, ikke mindst folkepensionister, der sidder alene, kan skabe deres sociale netværk, uden at behandlesystemet, socialsystemet er involveret i det, men at det er på frivilligt, eget initiativ sammen med andre borgere. Det er det, man slår i stykker.

Endelig bliver jeg nødt til også at nævne voksne sent udviklede, hvor vi har fået oplyst af en deputation, at de betaler op til 14.000 kr. for sådan et semester på den uddannelse, de får via folkeoplysningen. De skal fordoble den deltagerbetaling til 28.000 kr. Det er førtidspensionister, vi taler om, det er ikke rige i det danske samfund.

(Kort bemærkning).

Bodil Kornbek (KRF):

Jeg vil gerne sige tak til hr. Helge Adam Møller for at deltage i debatten. Det er altid fint at forholde sig til noget konkret, og det synes jeg er godt. Jeg vil gå så langt som til at sige: Ja, så lad os se på de tilbud, der er på aftenskolerne. Men der er jo lovgivning på området, så man kan indskrænke nogle af de muligheder og se, om

det er rimeligt at gå til squaredance eller alle de andre forslag, hr. Helge Adam Møller havde oppe. Jamen der er jo mulighed for at indskrænke det.

Det her lovforslag handler jo ikke kun om afenskoleområdet, om end det også er vigtigt, det handler jo også om daghøjskoler, folkeuniversiteter, den fri ungdomsuddannelse. Det er jo blevet sagt så mange gange, at jeg tror, alle faktisk har forstået det.

Folkeoplysningsdelen er en lille del af det i hele det her samlede billede. Og der må vi bare sige, at der ikke har været nogen store, vægtige argumentationer for denne lovgivning og den tilbagegang og forringelse, der faktisk er tale om. Det har der ikke været, hvilket man måske også kan se på alle de ændringsforslag, der løbende har været til det her lovforslag.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Indtil hr. Helge Adam Møller gik på talerstolen, troede jeg faktisk, at det var tavshedens demokrati, der var indført. Det er jo helt uhørt i dette Folketing, at man bare bliver siddende på sin stol og venter til afstemningen i stedet for at deltage i debatten.

Kl. 11.50

Hr. Helge Adam Møller sagde: De velstillede kan betale. Under valgkampen hørte vi meget om den lille mand. Det var måske ikke så meget De Konservative, der sagde det, men jeg synes, det er lidt vigtigt, at vi nu også hører Venstre og Dansk Folkeparti heroppefra fortælle, hvordan de nu forholder sig til den sag.

Vi har hørt så utrolig mange gange, at Dansk Folkeparti mener, at de er de svages beskyttere. Det er de jo ikke. Her lader de stå til. Jeg synes, man skulle gøre på samme måde som hr. Helge Adam Møller og komme op og sige, hvorfor man stemmer for et forslag, der i den grad rammer dem, der har mindst i vores samfund.

Det er simpelt hen uanstændigt, at man bliver siddende dernede.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 61 stemmer (V, DF og KF) mod 49 (S, SF, RV, EL og KRF).

Første næstformand (Svend Auken):

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Tredje behandling af lovforslag nr. L 33: Forslag til lov om ændring af indfødsretsloven og udlændingeloven. (Frakendelse af dansk indfødsret erhvervet ved svig).

Af integrationsministeren (Bertel Haarder). (Fremsat 12/12 2001. Første behandling 11/1 2002. Betænkning 21/2 2002. Anden behandling 26/2 2002).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 97 stemmer (V, S, DF, KF, RV og KRF) mod 10 (SF og EL).

Første næstformand (Svend Auken):

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Tredje behandling af lovforslag nr. L 43: Forslag til lov om ændring af lov om individuel boligstøtte. (Refusion for boliger til flygtninge).

Af socialministeren (Henriette Kjær). (Fremsat 9/1 2002. Første behandling 22/1 2002. Betænkning 21/2 2002. Anden behandling 12/3 2002).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.